

Nacionalna identifikacija v Kanadi: dve poglavji iz odnosov anglofone skupnosti do Združenih držav Amerike

Marcello Potocco

Fakulteta za humanistične študije Univerze na Primorskem, Oddelek za slovenistiko, Titov trg 5,
SI-6000 Koper
marcello.potocco@fhs.upr.si

Razprava podaja zgodovinski zaris odnosov angleško in francosko govorečih kanadskih skupnosti do Združenih držav Amerike. Ameriška ekspanzionistična politika je v devetnajstem stoletju kljub ustanovitvi avtonomne politične tvorbe spodbujala politično in kulturno povezavo Kanade z Veliko Britanijo; kanadski literarni nacionalizem se zato ni odpovedoval izražanju odvisnosti od britanskega imperija. Toda participacija na ameriškem založniškem trgu ter stiki z ameriško literaturo so se zrcalili tudi v prevzemanju literarnih vzorcev. Prispevek se osredotoča na dva primera recepcije ameriške literature. Najprej ob primeru konfederacijskih pesnikov pokaže, da je kljub deklarativnemu izražanju zvestobe britanskemu imperiju v njihovem odnosu do narave prisotna sled ameriškega transcendentizma, ki se najbolj dvoumno pokaže v poeziji Archibalda Lampmana. Tudi prek odnosa konfederacijskih pesnikov do narave pa se kontinentalni binom, torej odvisnost samoopredelitve kanadske identitete, kot ga najdemo zapisanega v delih Northropa Fryja, vpisuje v kanadski nacionalni imaginarij. Drugi val nacionalizma, ki mu pripadata tudi Frye in Margaret Atwood, neposredno kaže na zamolčevanje odnosnic z Združenimi državami Amerike. Leta 1969 je v nacionalističnih krogih v Torontu prišlo do eksplicitnega zavračanja ameriške sočasne poezije, čeprav so tudi v tej zaznavne vzporednice z Olsonovo teorijo projektivnega verza in z Ginsbergovo poezijo.

Ključne besede: kanadska književnost / kulturna identiteta / literarni nacionalizem / odnos do Amerike / konfederacijski pesniki / Lampman, Archibald / Acorn, Milton / Atwood, Margaret / Innis, Harold

Izraz »nation« v Kanadski enciklopediji nima enotne definicije, tam pa, kjer se nanaša na skupno nacionalno identifikacijo, najdemo dve nasprotujoči si pojmovanji, ki kažeta na problematično razmerje med

angleško in francosko govorečo skupnostjo pri definiranju skupne identitete (Dunton in Couture; Behiels). Razmerje je na eni strani razumljeno kot razmerje »dveh bojujočih se narodov v osrčju ene države«;¹ na drugi strani je govor o simbiotičnem »dvokulturnem značaju naroda«. Obe jezikovni skupini sta se ob iskanju identitete znašli v tipičnem kolonialnem konfliktu med privzetimi starimi vzorci in dejanskostjo svoje nove situacije (prim. Lee). Zlasti – čeravno ne izključno – za angleško govorečo skupnost je bil dodatna težava položaj, ki ga lahko opredelimo kot dvojno kolonialnega: svoja razmerja je morala opredeljevati tako v odnosu do Velike Britanije kot do Združenih držav Amerike; v tem »trikotniku« se je kot težavnejši izkazal odnos do slednjih.

Med scilo in dvema karibdama

Vse do dvajsetega stoletja je kulturno poenotenje na območju današnje Kanade ovirala odsotnost skupne, neodvisne države (New 24 isl.; Keith 9). Konfliktno razmerje med dominantnima jezikovnima skupinama je obstajalo od predaje kolonialnih ozemelj s francoske pod britansko oblast, vendar je do osnovnega poenotenja prišlo po obeh meščanskih revolucijah, saj so tako v kvebeški skupnosti kot med torijevskimi lojalisti zavračali republikanske ideje (New 29). Izredno dvoumen je bil položaj frankofonih prebivalcev, ki so kljub odvrčanju od političnega sistema v matični deželi ohranjali vez z njeno kulturno tradicijo (Stouck 9–10; prim. Moisan). Neuspeli poizkus ameriške invazije (1812–1814) je deloval kot dodatna spodbuda, da je tudi za francosko govorečo skupnost postala sprejemljiva distancirana politična naslonitev na Veliko Britanijo (prim. Lipset), ki jo je tako mogoče razumeti kot samoobrambno odločitev. Ustanovitev Dominiona Kanada (t. i. Konfederacije) leta 1867 je bila dejavnik politične zaščite pred Združenimi državami Amerike,² ki je Dominion ohranjala v okviru britanske tradicije (Watt 457), čeprav mu je prinesel delno politično

¹ Vsi prevodi iz tujejezičnih virov so delo Marcella Potocca.

² Združene države Amerike so tudi po ustanovitvi kanadske Konfederacije kazale težnjo po širjenju na sever; že uspešnost kanadske Konfederacije je bila odvisna od pridružitve Britanske Kolumbije, ki se je odločala med priključitvijo Združenim državam Amerike ali Dominionu. Negotovost se je pokazala tudi v aljaškem obmejnem sporu, v katerem so bile Združene države Amerike uspešnejše, saj se je Velika Britanija v arbitraži postavila proti zahtevam lastnega dominiona in je ozemlje prisodila Združenim državam Amerike.

avtonomijo.³ Izjave akterjev v kulturnem polju jasno izražajo dvoumnost nastale kolonialne situacije. V okviru nastalega kulturnega nacionalizma je prevladal anglokanadski nacionalizem, znotraj tega pa je intelektualna elita poudarjala idejo o umeščenosti kanadske kulture v britansko tradicijo; občasno jo je oblikovala v idejo o Kanadi kot dejavniku revitalizacije imperija (gl. npr. Daymond in Monkman). V literarnem polju izstopata retorika pesmi »Canada Speaks of Britain« (1941) Charlesa G. D. Robertsa (1860–1943), ki je sicer pozen primer konfederacijskega nacionalizma, in »The Lazarus of Empire« (1899) Williama W. Campbella (1860–1918). Obe Kanadčane pozivata, naj se dejavno vključijo v življenje imperija, Roberts celo na pragu druge svetovne vojne (Campbell 93; Roberts, *In Divers* 37). Prav tako urednik najpomembnejše izmed prvih antologij kanadskega pesništva *Songs of the Great Dominion* (1889) William D. Lighthall izrecno izpostavi vpetost Kanade v enotno britansko kraljestvo (Lighthall xxi–xxiii). Pozen, spričo vojaške mobilizacijske vloge specifičen, a ilustrativen primer britanskosti kanadskega nacionalizma pred drugo svetovno vojno je slednjič zbirka patriotskih pesmi *Flying Colours* (1942), v kateri med kanadskimi avtorji močno prevladujejo pesmi, ki izražajo željo po participaciji v imperiju (Roberts, *Flying* 6–51).

V časopisnem in založniškem podsistemu, kjer so na trgu prevladovali ponatisi nekanadskih avtorjev ter močna distribucija tujega časopisa in založnikov (Parker; New 34–35), je opazna nasprotna težnja. V desetletju po nastanku Konfederacije – torej po letu 1880 – se je v prevladi tujih tiskov obrnil trend, vendar ne v prid britanskim, temveč v prid ameriškim založnikom, razlog za spremembo pa sta bila rast založništva v Združenih državah ter dodatne carinske olajšave. Vse to je kanadske avtorje sililo k objavljanju na ameriškem založniškem trgu, kjer so dela kanadskih piscev enačili z romantičnim opisovanjem narave (Keith 9; Doyle). Politična in založniška situacija je sooblikovala pesništvo prve izrazitejše kanadske pesniške skupine, t. i. konfederacijskih pesnikov, ki je v literarni prostor vstopila po ustanovitvi Dominionu oziroma Konfederacije, v osemdesetih letih devetnajstega stoletja. Nastop skupine je tesno povezan s prvim valom nacionalizma, predvsem v Robertsovem pesništvu. Tudi njegovi hvalnici »Canada« in »An Ode to the Canadian Confederation« sta mešanica hvale novoustanovljeni državni tvorbi in izrazov lojalnosti matičnemu imperiju,

³ Šele s sprejetjem Westminsterskega statuta (1931) je Dominion v Commonwealthu dosegel dejansko politično avtonomijo, mdr. z lastno, neodvisno vojaško in zunanjo politiko.

zaradi česar se izkazujeta kot tipični primer britanskokanadskega nacionalizma, čeprav z omembami francoskih zgodovinskih figur v »Canadi« Roberts skuša obenem vključevati frankofono dediščino konfederacije (Roberts, *In Divers* 109–110). Nasprotno se drugi poglavitni pesnik skupine Archibald Lampman (1861–1899) s svojim opisovanjem narave očitneje od Roberta, a tudi bolj dvoumno naslanja tudi na ameriško literarno tradicijo.⁴

Ameriško ali kanadsko? Med podobnostjo in različnostjo v tekstu in kontekstu, prvič

Poezija Archibalda Lampmana – izdal je tri pesniške zbirke, zadnja je izšla posthumno⁵ – je bila najpogosteje razumljena kot romantična ali tudi postromantična, povezovali so jo z viktorijanstvom, med njenimi pesniškimi spodbudami pa je kanadska literarna veda naštevala Keatsa, Shelleyja in Tennysona (Ball, »Introduction«). Celo tam, kjer so bile podobnosti z angleško romantično tradicijo najočitnejše, denimo, v pesmi »The Frogs«, ki so jo najpogosteje primerjali s Keatsovo in Shelleyjevo poezijo, so literarni zgodovinarji dovolj zgodaj zaznali enako močan vpliv ameriške tradicije, in sicer Emersonovega transcendentizma, ki sta ga med prvimi poudarila Barrie Davies in Carl F. Klinck (Ball »Introduction«). V Lampmanovi poeziji dvoumnega odnosa do narave ni mogoče spregledati, tako John Ower kot Les McLeod opozarjata, da je ob namernem privzemanju angleškega romantičnega besednjaka v Lampmanovi poeziji prisotna potujitev in da Lampman ne le z retoričnimi figurami, temveč zlasti s semantičnim materialom ustvarja poudarjeno distanco med samozavedanjem lirskega subjekta in naravo (Ower; McLeod). Richard Arnold (33–56) je to dihotomijo neposredno postavil v odnos do ameriškega transcendentizma – in sicer z argumentom, da Lampman skuša slediti transcendentalistični filozofiji, a je ni sposoben popolnoma sprejeti.

Za ponazoritev Lampmanove dihotomije si lahko pogledamo razmeroma naključno izbrane, toda značilne odlomke besedil. McLeod Lampmanovo dihotomijo pokaže ob pesmi »April« iz zbirke *Among the Millet* (McLeod; Lampman, *Among* 2–4, v. 36–42):

⁴ Izraz konfederacijski pesniki v najožjem pojmovanju poleg Roberta in Lampmana zajema še dva pesnika, Blissa Carmana (1861–1929) in Duncana C. Scotta (1862–1947).

⁵ Zbirke, ki jih je za izdajo pripravil Lampman sam, so: *Among the Millet* (1888), *Lyrics of Earth* (1895) in *Alcyone and the other poems* (1899).

The old year's cloaking of brown leaves, that bind
 The forest floor-ways, plated close and true –
 The last love's labour of the autumn wind –
 Is broken with curled flower buds white and blue
 In all the matted hollows, and speared through
 With thousand serpent-spotted blades up-sprung,
 Yet bloomless, of the slender adder-tongue.⁶

McLeod v pesmi izpostavlja dvoumnost semantičnih konotacij besed »bind«, ki nakazuje hkrati povezanost in utesnjenost, ter »plated close«, ki listom pripisuje lastnost zlata, toda tudi pletenega in zopet utesnjujočega kovinskega oklepa (McLeod). Govorimo lahko o dvojni pomenskosti, kjer imajo leksemi dve nasprotujoči si konotativni vrednosti – površinsko in globinsko – ali pa sta površinska in globinska raven konotacij doseženi s kombinacijo različnih semantičnih polj. Na površinski ravni podobe kaže na subjektov napor, da bi se v skladu s transcendentalističnimi vzori poistovetil z naravo, na globinski ravni pa pomenske konotacije ta napor subvertirajo. V sonetu »Snow« iz zbirke *Lyrics of Earth* se površinska podoba mirne in lepe narave kaže v vodilnem semantičnem polju tišine, povezane s padajočim snegom, travniki, z vodo, gozdovi, zrakom in zemljo (Lampman, *Lyrics* 45); poistovetenje z idiličnostjo narave pa onemogočata dve nasprotni semantični polji: polje zabrisovanja, zabrisujejo se gozdovi, ceste, hribi in nebo, ter polje teže snega. V eni največkrat izpostavljenih Lampmanovih pesmi »Morning on the Lièvres« iz zbirke *Among the Millet* prikaz mirnega veslanja po reki subvertirajo dvoumni leksemi krvavečega potoka, reke, ki ga sesa vase, ter mrtvih debel, ki izzovejo asociacijo smrti in brodoloma (Lampman, *Among* 21–22 v. 26–30; gl. Potocco, »Water«).

Vidimo torej dve smeri, ki Lampmana povezujeta z angleško romantično tradicijo, pri čemer je običajno izpostavljena Keatsova poezija, in/ali pa z Emersonovo transcendentalistično filozofijo, iz katere naj bi izhajala Lampmanova težnja po poenotenju z naravo; obenem se prav temu poenotenju Lampmanova poezija izmika, v čemer so kanadski literarni zgodovinarji iskali specifiko Lampmanovega in kanadskega

⁶ V (mojem) slovenskem prevodu bi se pesem glasila takole:

Plašč rjavih listov, postaranega leta, ki veže
 poti čez gozd, stisnjen in pozlačen –
 zadnje ljubezni trud, ki jo jesenski piš poleže –
 zlomljen in s kodrastimi popki pobeljèn
 po vseh prekritih strganinah, ves prebodèn
 z zelenimi rezili, kačjejezikovkami, ki brez cvetov
 in brez števila so – vitke – zrasle čez okov.

odziva na naravo nasploh (Arnold). Eric Ball opozarja, da so – odvisno od interpreta – iste značilnosti Lampmanove poezije marsikdaj pripisane tako angleški romantični tradiciji kot ameriškemu transcendentizmu (Ball, »Introduction«). Izraža celo dvom, da je ločevanje med obema tradicijama potrebno. Vendar se zaradi konteksta, v kate-rega je bilo umeščeno Lampmanovo ustvarjanje, z njegovo trditvijo ni mogoče v celoti strinjati. Nedolgo po Lampmanovi smrti kanadska literarna veda beleži spor, ki zelo jasno kaže na dvojnost med britanskokanadskim nacionalizmom in vplivom ameriške literarne tradicije, ki je bila prisotna v kanadskem literarnem prostoru. Kanadska literarna veda je spor pogosto razumela kot nasprotje med zagovorniki (post)romantične literature in pristaši modernistične struje (Djwa), ki so imeli središče na montrealški univerzi McGill. Toda prav za to strujo je pesnik A. J. M. Smith (1902–1980) leta 1943 ob izdaji antologije *Book of Canadian Poetry* uveljavil vzdevek »kozmpoliti«. Spor je potemtakem možno razumeti kot spor med pesniškimi nacionalisti in antinacionalisti, čeprav razmerja med obojimi niso bila ne enostavna ne enoznačna.

Zagovorniki britanskokanadskega nacionalizma so imeli institucionalno podporo v Društvu kanadskih pisateljev in v publikaciji *The Canadian Bookman* (1919–1939), ki je bila med letoma 1921 in 1923 glasilo Društva kanadskih pisateljev. Oboje, publikacijo in društvo so zaradi nejasne vloge v literarnem sistemu in zaradi domnevno naivnega literarnega nacionalizma med letoma 1921 in 1925 napadali v reviji *The Canadian Forum* (1920–2000).⁷ Če je glede usmeritve *Canadian Bookmana* med letoma 1921 in 1923 možno poenostavljeno reči, da je spodbujal razvoj kanadske literature, včasih ne glede na njeno kakovost, je *Canadian Forum* kazal manj enovito podobo. Sandra Djwa ga označuje kot katalizator raznolikih mnenj, opozarjajoč, da je tudi *Forum* želel spodbujati kanadsko literarno produkcijo in celo nacionalno identifikacijo (Djwa); obenem tako Djwa kot Kathryn Chittick opozarjata, da je bilo v uredniškem konceptu revije poudarjeno sledenje kanadskega prostora mednarodnim literarnim tokovom (Chittick). Ustanovitelj revije *First Statement* (1942–1945) John Sutherland je o Smithu, tudi sodelavcu *Canadian Forum*a, zapisal, da je »pesnik, ki pridiga politiko v Audenovem slogu, enako kolonialen kot tisti, ki slavi

⁷ *The Canadian Bookman*, kot je razvidno iz polemik med njenim glavnim urednikom B. K. Sandwellom in sodelavci revije *The Canadian Forum*, v času, ko je bil tudi glasilo Društva kanadskih pisateljev, ni dobro ločeval vsaj dveh vrst svojih vlog: vloge glasila od vloge kulturne revije ter vloge kritiškega ocenjevalca literature od oglaševalca kanadske literature in njenih založnikov (gl. npr. Chittick; Mulvihill).

Britanijo v tennysonovskem metrumu« (Daymond in Monkman 324). Sutherlandov očitek ne preseneča, Djwa pokaže, da *Canadian Forum* včasih ni skrival simpatij do koncepta kontinentalizma, torej do enotjenja severnoameriškega kontinenta, vsaj na politični ravni (Djwa). Pri tem izpostavlja kolumne F. H. Underhilla, ki že z naslovom, prvim verzom narodne himne (»O Canada«), polemizirajo s predvsem britanskokanadskim nacionalizmom Robertsovega tipa (prim. Champion 80), in v katerih Underhill med drugim opozarja na neskladje med »teorijo« kanadskega protiamerištva in prakso prostovoljnega izpostavljanja ameriškim časopisom, radijskim programom itn. (Djwa).

Neskladje, ki ga v *Canadian Forumu* izpostavlja Underhill, z nekoliko drugačnega zornega kota osvetljuje tudi prakso konfederacijskih pesnikov. Izrecnih izjav nasprotovanja Združenim državam Amerike od njih ni bilo mogoče pričakovati vsaj zaradi njihovega vstopanja na ameriški revialni in založniški trg po letu 1880. Morebitna opozicija do Združenih držav se je tako po večini izkazala posredno, z deklarativnim vključevanjem svoje novo nastajajoče kulture v okvir britanskega imperija – tako kot v že omenjenih Robertsovih ali Campbellovih pesmih –, kasneje s sodelovanjem v *Canadian Bookmanu*; ni naključje, da sta se dva izmed njih, poleg Roberta še Duncan Campbell Scott (1862–1947), tik pred ukinitvijo pojavila v uredniškem odboru publikacije. A njihovo osredotočenje na poezijo z motiviko narave izdaja paradoksalno pozicijo, saj izkazuje odvisnost od tradicije, ki je bila od ameriške revolucije naprej britanskokanadskemu nacionalizmu nasprotna. Lampman je tisti izmed konfederacijskih pesnikov, ki ameriško transcendentalistično filozofijo najbolj dvoumno in v resnici najbolj izvirno vpelje v svoji prvi dve zbirki – toda Louis Dudek opozarja, da so tudi ostali konfederacijski pesniki, predvsem Bliss Carman in Roberts »ponavljali svoje sporočilo o spontani radosti [v naravi] tako pogosto, da človeku postane slabo, [in zalagali] s transcendentalizmom v količinah, ki človeka uspavajo« (Dudek 65).

Notranje protislovje, ki se je na ta način nakazalo pri konfederacijskih pesnikih, se je preneslo v splošno formulacijo kanadskega odnosa do narave kot središčnega elementa v konstrukciji nastajajočega nacionalnega imaginarija.⁸ Najznačilnejše so definicije Northropa Fryeja: Frye naravi pripiše attribute fizične in psihične meje, ki v z njo soočeni skupnosti spodbujajo odziv samoizolacije (Frye 830). Eli Mandel in kasneje Gaile

⁸ Imaginarij narave se je v konstrukciji nacionalnega mita – v delih t.i. tematskega kritičstva ter Northropa Fryeja – sicer v večji meri uveljavil z naslonitvijo na pesništvo E. J. Pratta (1881–1964) (prim. Potocco, »Prostor«), a so bili konfederacijski pesniki ter njihovi sodobniki s svojo orientacijo k naravi drugi temelj uveljavljajočega se kanadstva.

McGregor opozarjata, da koncept meje, ki ga je uporabil Frye, privzema vzorec teorije Fredericka Jacksona Turnerja o ameriški »zahodni meji« (Potocco, »Prostor« 7; McGregor). Koncept je sicer prilagojen kanadski »severni meji«, a je jasno, da celo kanadski nacionalni mit v svoji najradikalnejši obliki s tem vase vključuje kontinentalni binom: da torej nastaja v odnosu do matrike iz Združenih držav Amerike. Dihotomija hkratnega sprejemanja in zanikanja kontinentalizma se potemtakem izrazi najprej v kanadskem nacionalizmu neposredno po nastanku kanadske Konfederacije in nato ponovno v drugem valu nacionalizma, v območje katerega štejeemo Fryejevo delo, med šestdesetimi in osemdesetimi leti dvajsetega stoletja.

Ameriško ali kanadsko? Med podobnostjo in različnostjo v tekstu in kontekstu, drugič

Obenem z nacionalistično usmerjeno lavrencijsko šolo zgodovino pisja se je po tridesetih letih dvajsetega stoletja v Kanadi uveljavila šola politične ekonomske zgodovine, katere vodilna figura je bil Harold Innis (1894–1952) (Brandt 138–139).⁹ Innisove raziskave nacionalne ekonomske zgodovine, predvsem pa njegovo zavzemanje za liberalno tradicijo, ki bi se razlikovala tako od Velike Britanije kot od Združenih držav Amerike (Watson; Drache), sta delovala kot idejna podlaga za razvoj sistema kanadskih kulturnih institucij, v katerega je Innis občasno dejavno posegal.

Leta 1951 je Kraljeva komisija za nacionalni program razvoja literature, umetnosti in znanosti izdala t. i. Masseyjevo poročilo, v katerem so zbrana priporočila za delovanje kanadskega kulturnega trga. Najpomembnejše priporočilo je pozivalo k ustanovitvi vladnega svetovalnega telesa in platforme za financiranje kulturnih in humanističnih projektov Canada Council (Kanadski svet). V pozivu Masseyjevega poročila lahko vidimo zrcalo Innisovih prizadevanj: Innis je v letih 1940 in 1944 ustanovil dve združenji za podporo kanadski znanosti, ki sta si prizadevali najprej za ustanovitev Masseyjeve komisije, nato za ustanovitev Kanadskega sveta (Artibise). Obenem lahko Innisovemu vplivnemu območju pripišemo dvoumnosti Masseyjevega poročila, ki je kanadski kulturni trg utemeljevalo v nasprotovanju do Združenih držav Amerike in šele sekundarno kot odmik od britanskih kolonizacijskih praks. Tudi Innis je v času nastajanja Masseyjevega poročila

⁹ Lavrencijska šola je nastala kot protitež tedaj prebujajočemu se nacionalizmu v kvebeški historiografiji.

izraziteje izražal nasprotovanje Združenim državam: predvsem njihovo potrošništvo je razumel kot dejavnik destabilizacije kanadske identitete in koncepta kulture nasploh (Ziraldo 92). Zato ne preseneča, da je podprl ustanovitev Kanadskega sveta. Christiana Ziraldo se pridružuje mnenju Paula Litta, da je Masseyjevo poročilo nastajalo v okviru idej intelektualne elite, ki je s prepričanji, utemeljenimi v liberalni humanistični ideologiji, želela ustvariti novi kulturni nacionalizem (Ziraldo 94). Med nosilce z nacionalizmom prepletene ideologije v širšem smislu smemo poleg Innisa šteti tudi Fryeja, od šestdesetih let dalje pa pesnico in pisateljico Margaret Atwood (1939–).

Atwoodova, ki je s svojim kasnejšim tematskim kritištvo postala osrednja figura kanadskega nacionalizma (Potocco, »Prostor«), je v šestdesetih letih dvajsetega stoletja pripadala skupini piscev, ki so se zbirali v Torontu in pri katerih je bilo poudarjanje kanadske identitete ena od osrednjih skupnih točk. Idejna podstat tega, drugega vala literarnega nacionalizma je bila Innisova publicistika, tej se je po letu 1965 pridružila Fryejeva topocentrična predstava o specifični kanadskega imaginarija, istega leta pa je izšla še ena zanje vplivna knjiga *Lament for a Nation: The Defeat of Canadian Nationalism* filozofa Georga Granta (1918–1988). Tako kot Innis je tudi Grant nasprotoval kapitalizmu Združenih držav, in tako se je v idejnem horizontu skupine – ob iskanju srednje poti med Veliko Britanijo in Ameriko – zasidralo močno protiameriško razpoloženje (Sanfilippo 21–25; Potocco, »Prostor«).

Kako pomembno je odnos do Amerike zaznamoval pisce v Torontu, je razvidno iz dogajanja ob podelitvi nacionalne nagrade Governor General's leta 1969. Toronto, kjer so se poleg Atwoodove uveljavili John Robert Colombo (1936), Joe Rosenblatt (1933), Gwendolyn MacEwen (1941–1987) in starejši Milton Acorn (1923–1986), je bilo le eno od dveh središč kanadske pesniške produkcije. V Vancouveru revija *TISH*, ki so jo ustanovili George Bowering (1935), Fred Wah (1939) in Frank Davey (1940), ni tajila stikov s sočasnimi ameriškimi tokovi (gl. npr. New 223), z bitniki, s pesniško šolo Black Mountain in z Olsonovo teorijo projektivnega verza. Vancouver, ki so ga Allen Ginsberg, Robert Creeley, Robert Duncan in Charles Olson obiskovali, je bil pojmovan kot simbol ameriškega vpliva, akademske in apolitične poezije (Gudgeon). Zato odločitev žirije leta 1969, da namesto Acornove zbirke *I've Tasted My Blood* nagradi Boweringa kot vodilnega vancouverkega pesnika,¹⁰ na vzhodu Kanade ni mogla ostati brez

¹⁰ Bowering je nagrado Governor General's prejel za dve zbirki, *Rocky Mountain Foot in Gangs of Cosmos*.

odziva. Ost kritikov nagrade je bila uperjena zoper ameriški vpliv na kanadsko poezijo, posebej zoper člana žirije, rojenega Američana, sicer profesorja na Univerzi v Kolumbiji Warrena Tallmana. »Zdaj Američani vodijo naše Oddelke za angleški jezik, urejajo literarne revije in antologizirajo mlade pesnike,« je zapisal montrealški časopis *Ingluvin* (Gudgeon 139). V Torontu so Acornovi podporniki – pod vodstvom Elija Mandela (1922–1992) in Rosenblatta – Acornu podelili alternativno nagrado Canadian Poets Award (oz. People's Poet Award). Kot pravi Chris Gudgeon: »[S]por je postal simbol strahov in pričakovanj kanadskih nacionalistov« (prav tam). Med tistimi, ki so nasprotovali Boweringu, je veljalo prepričanje, da je »suverenost nad kanadskimi literarnimi nagradami enako pomembna kot suverenost na arktičnimi vodami«, spor je tako mogoče razumeti kot obrambo kanadske tradicije in »kanadskega idioma« (Lemm 158).

Dvojnost, ki se je na zunaj kazala kot konflikt, ima zapletenejšo znotrajtekstualno plat. Acorn je svojo poetiko delno izoblikoval ob pesništvu prijatelja in mentorja Ala Purdyja (1918–2000). »Ljudski verz«, kot William H. New imenuje pogovorni jezik in ritem, ki ga zaznava pri Acornu, a tudi pri drugih pesnikih tistega časa, ima svoj vir prav v Purdyjevi poeziji (New 238–239). Purdyjev pogovorni, kinetični, prosti verz je možno povezati s sprejemanjem poezije Charlesa Bukowskega, četudi ali prav zato, ker se je Purdy negativno izražal o šoli Black Mountain in celo na sploh o pesnikih iz slovite antologije Donalda Allena *The New American Poetry* (MacKendrick 138–139). Toda Acornov prosti verz je možno povezati tudi neposredno z Olsonom, Ginsbergom in Lawrencom Ferlinghettijem (Jewinski 53), kar je najjasneje vidno v pesmi »I Shout Love« iz nominirane zbirke *I've Tasted My Blood*. Pesem, ki je pogosto primerjana z Ginsbergovo »Howl«, je bila v prvi različici zapisana leta 1958, nato pa jo je Acorn leta 1963, dve leti po izidu »Howl«, znatno razširil, kot zatrjuje Gudgeon (103), »v zavestnem poizkusu, da bi poustvaril vtis« Ginsbergove pesmi. Vtis ni le površinski, saj »I Shout Love« izkazuje vrsto značilnosti, ki so ji skupne z Ginsbergovo poetiko: v prvi vrsti je to intenca biti »zvočna«, živo govorjena pesem, namenjena pesniškemu hepeningu,¹¹ s tem pa so povezani raziskovanje (dolžine) verza in pesniške sape/diha (Jewinski 53), raba kataloga kot verzne oziroma kitične enote ter anafore oziroma pri Acornu paralelizma členov kot dodatne osnove pesemskega ritma.

Zato ne preseneča, da je že Robert Weaver, eden od članov žirije za nagrado Governor General's, opozarjal, da je med Acornovo in Boweringovo poezijo več podobnosti, kot so pesniki iz Toronta želeli pri-

¹¹ Acorn je drugo verzijo pesmi recital javno, v enem od parkov v Torontu.

znati. »Čeprav so mnogi pisci [tega obdobja] skušali zanikati vpliv ameriških pisateljev, je dejstvo, da so pisci [kot so W. C. Williams, Ginsberg in Olson] spodbudili nove poti,« pravi Ed Jewinski. To še posebej velja za Acorna, tudi, in še posebej zato, ker je v njegovi poeziji vseskozi hkrati prisoten prepoznaven kanadski nacionalizem (Jewinski 29).

Če bi pesniški nacionalisti, ki so prav zaradi »amerikanizacije« nasprotovali Boweringu, pripoznali Acornov dialog z Ginsbergom in Olsonom, bi morali pripoznati tudi, da je njihova simbolna figura nacionalnega pesnika povezana z matriko oziroma z idiomom iz Združenih držav. Situacija je bila podobna tisti pri konfederacijskih pesnikih. V takšnem pripoznanju bi se skrivalo priznanje, da je kontinentalni binom v obliki razmerja ameriško/kanadsko prisoten že kot inherentni del kanadske identifikacije.

To pa je bilo v času, ko je država praznovala stoletnico Konfederacije, nekaj nezamisljivega.

LITERATURA

- Arnold, Richard. »'The Clearer Self': Lampman's Transcendental-Visionary Development«. *Canadian Poetry: Studies, Documents, Reviews* 8 (1981). Splet. 28. dec. 2018.
- Artibise, Alan F. J. »Social Science Federation of Canada«. *Encyclopedia of Music in Canada*. Splet. 17. maj 2011.
- Ball, Eric. *Archibald Lampman: Memory, Nature, Progress*. McGill-Queen's Press – MQUP, 2013.
- Behiels, M. D. »Francophone-Anglophone Relations«. *The Canadian Encyclopedia*. Splet. 16. jun. 2011.
- Brandt, Gail Cuthbert. »Canadian National Histories: Their Evolving Content and Uses«. *The History Teacher* 30.2 (1997): 137–144. JSTOR.
- Campbell, William W. *Beyond the Hills of Dream*. Boston: Houghton, Mifflin, 1899.
- Champion, C. P. *The Strange Demise of British Canada: The Liberals and Canadian Nationalism, 1964–68*. McGill-Queens Press – MQUP, 2010.
- Chittick, Kathryn. »'Making Literature Hum': Canadian Literary Journalism in the Twenties«. *Studies in Canadian Literature* 6.2 (1981). Splet. 31. maj 2011.
- Daymond, Douglas, in Leslie Monkman, ur. *Towards a Canadian Literature: Essays, Editorials, and Manifestos*. Ottawa: Tecumseh Press, 1984.
- Djwa, Sandra. »The Canadian Forum: Literary Catalyst«. *Studies in Canadian Literature* 1.1 (1976). Splet. 31. maj 2011.
- Doyle, James. »Canadian Poetry and American Magazines, 1885–1905«. *Canadian Poetry: Studies, Documents, Reviews* 5 (1979). Splet. 24. maj 2011.
- Drache, Daniel. »Harold Innis: A Canadian Nationalist«. *Journal of Canadian Studies/Revue d'études canadiennes* 4.2 (1969): 7–12.
- Dudek, Louis. *Selected Essays and Criticism*. Ottawa: Tecumseh Press, 1978.
- Dunton, A. Davidson, in Claude Couture. »Biculturalism«. *The Canadian Encyclopedia*. Splet. 16. jun. 2011.

- Frye, Northrop. »Conclusion«. *Literary History of Canada: Canadian Literature in English*. Ur. Carl F. Klinck. Toronto: University of Toronto Press, 1965. 821–849.
- Gudgeon, Christopher. *Out of This World: The Natural History of Milton Acorn*. Vancouver: Arsenal Pulp Press, 1996.
- Jewinski, Ed. »Milton Acorn«. *Canadian Writers and Their Works: Poetry Series Vol 7*. Ur. Jack David, Ellen Quigley, in Robert Lecker. Toronto: ECW Press, 1991. 21–74.
- Keith, William J. »Third World America«. *Studies on Canadian Literature: Introductory and Critical Essays*. Ur. Arnold Davidson. New York: Modern Language Association of America, 1990. 5–16.
- Lampman, Archibald. *Among the Millet and Other Poems*. Ottawa: J Durie & Son, 1888. *Early Canadiana Online*. Splet. 9. jun. 2011.
- . *Lyrics of Earth*. Boston: Copeland and Day, 1895. *Early Canadiana Online*. Splet. 9. jun. 2011.
- Lee, Dennis. »Cadence, Country, Silence: Writing in a Colonial Space«. *Open Letter* 2.6 (1973): 34–53.
- Lemm, Richard. *Milton Acorn: In Love and Anger*. McGill-Queen's Press – MQUP, 1999.
- Lighthall, Willam Douw, ur. *Songs of the Great Dominion: Voices from the Forests and Waters, the Settlements and Cities of Canada*. London: W Scott, 1889. *Early Canadiana Online*. Splet. 30. maj 2011.
- Lipset, Seymour Martin. »Historical Traditions and National Characteristics: A Comparative Analysis of Canada and the United States«. *The Canadian Journal of Sociology / Cahiers canadiens de sociologie* 11.2 (1986): 113–155. JSTOR.
- MacKendrick, Louis. »Al Purdy«. *Canadian Writers and Their Works: Poetry Series Vol. 7*. Ur. Jack David, Ellen Quigley, in Robert Lecker. Toronto: ECW Press, 1991. 130–190.
- McGregor, Gaile. »A Case Study in the Construction of Place: Boundary Management as Theme and Strategy in Canadian Art and Life«. *Invisible Culture: An Electronic Journal for Visual Culture* 5 (2003). Splet. 14. jun. 2011.
- McLeod, Les. »Canadian Post-Romanticism: the Context of Late Nineteenth-Century Canadian Poetry«. *Canadian Poetry: Studies, Documents, Reviews* 14 (1984). Splet. 9. jun. 2011.
- Moisan, Clément. *A Poetry of Frontiers: Comparative Studies in Quebec/Canadian Literature*. Victoria, BC: Press Porcépic, 1983.
- Mulvihill, James. »The 'Canadian Bookman' and Literary Nationalism«. *Canadian Literature* 107 (1985): 48–59.
- New, William H. *A History of Canadian Literature*. London: Macmillan, 1991.
- Ower, John. »Portraits of the Landscape as Poet: Canadian Nature as Aesthetic Symbol in Three Confederation Writers«. *Twentieth Century Essays on Confederation Literature*. Ur. Lorraine McMullen. Ottawa: Tecumseh Press, 1976. 140–151.
- Parker, George L. »Literary Journalism Before Confederation«. *Canadian Literature* 68–69 (1976): 88–100.
- Potocco, Marcello. »Prostor kot konstitutivni element kanadske imaginacije in njenih retoričnih ubeseditiv«. *Primerjalna književnost* 36 (2013): 195–213.
- . »Water in English Canadian Literature«. *Annales. Series Historia et Sociologia* 2011: 19–30.

- Roberts, Charles G. D., ur. *Flying Colours*. Toronto, Halifax: The Ryerson Press, 1942.
- Roberts, Charles G. D. *In Divers Tones*. Boston: E. Lothrop, 1886.
- Sanfilippo, Matteo. »Margaret Atwood, il Canada e gli Stati Uniti«. *Rivista di studi Canadesi / Canadian Studies Review* 7 (1994): 19–34.
- Stouck, David. »Notes on the Canadian Imagination«. *Canadian Literature* 54 (1972): 9–26.
- Watson, A. John. *Marginal Man, the Dark Vision of Harold Innis*. Toronto: University of Toronto Press, 2006.
- Watt, Frank. »Literature of Protest«. *Literary History of Canada: Canadian Literature in English*. Ur. Carl F. Klinck. Toronto: University of Toronto Press, 1965. 457–473.
- Ziraldo, Christiana. »The Massey Report, Enacting the Nation«. *Rivista di studi Canadesi / Canadian Studies Review* 11 (1998): 89–102.

National Ideology in Canada: Two Examples of Literary Relations between Canada and USA

Keywords: Canadian literature / cultural identity / literary nationalism / relation to America / Confederation poets / Lampman, Archibald / Acorn, Milton / Atwood, Margaret / Innis, Harold

This article is a case study showing two examples of literary relations between Canada and the United States of America. Proceeding from a historical overview of the Canadian geopolitical situation and the situation in the publishing market in the nineteenth and twentieth centuries, the paper defines the basis of the newly established national ideology as shown in the poetry of the so-called Confederation poets. The basis of their ideas is no doubt British-Canadian cultural nationalism, but the paper focuses on the poetry of Archibald Lampman in order to show the dependence of their late-nineteenth-century literary idiom on both American ideas and the American literary market. In the topos of nature – specifically in the images of menacing nature, the ‘northern frontier’ etc. –, the binarism between the American source and its Canadian modification also becomes inscribed in the Canadian national imaginary. The most influential imagery of the standard Canadian national myth was explicated by Northrop Frye and Margaret Atwood during the second wave of Canadian nationalism in the 1960s. Nevertheless, during the second wave of nationalism, the denial of the continental binarism was at its peak. The reaction of nationalist circles to the presentation of the Governor General’s Award to George Bowering shows their explicit rebuttal of con-

temporary American poetry personified in the winner of the Award, despite the fact that Allen Ginsberg's poems and Charles Olson's theory of projective verse can be seen as co-shaping the poetry of several Canadian nationalist poets of the time.

1.01 Izvirni znanstveni članek / Original scientific article
UDK 821.111(73).09